H-Net Reviews
in the Humanities & Social Sciences

Ole Drostrup. *Den Haemmede Kriger. Et Portraet af General von Hanneken.* Odense: Odense University Press, 1997. 370 s. Kr. 370.00 (cloth), ISBN 978-87-7838-167-5.

Reviewed by Aage Trommer (Odense Universitet)
Published on H-Skand (April, 1997)

I 1992 udgav W. Kienitz og O. Drostrup *Silkeborg Bad. Hauptmann Kienitz' erindringer fra det tyske hovedkvarter 1943-1945.* Nu er udkommet *Den haemmede kriger. Et portraet af general von Hanneken* af Ole Drostrup med bidrag af Walter Kienitz. Makkerparret er det samme, og deres anliggende er ogsaa denne gang det samme som i 1992, nemlig Hannekens oprejsning. Hanneken var oeverstbefalende for de tyske tropper i Danmark ("Wehrmachtbefehlshaber Dänemark") fra den 2. oktober 1942 til den 27. januar 1945. da han brat afskedigedes og tiltaltes for korruption. Hans ry i Danmark er foerst og fremmest grundlagt af Peder Herschend, der fra november 1943 blev knyttet til Hannekens hovedkvarter i Silkeborg som den danske centraladministrations repraesentant. Herschend karakteriserede ham i sine erindringer som "overordentlig usympatisk". "Af begavelse var han, synes jeg, ret middelmaadig eller maaske jaevn, af vaesen grov og dominerende, saa det kunde naerme sig det toelperagtige."[1] Denne vurdering, som genfindes hos tyske iagttagere,[2] opponerer Drostrup og Kienitz imod. At han i sin optraeden foerte sig militaerisk frem, og at han havde stemme til at raabe en hel kasernegaard op og brugte den, konstaterer de ogsaa, men i oevrigt er deres aerinde hans "Ehrenrettung". I denne bog fremstilles Hanneken som "den pressesky, hoeflige og reserverede embedsmand" uden for den miliaere verden, som "en udpraeet systematiker", som ubetinet loyal over for over- og underordnede i det militaere system, og den psykiatriske analyse af ham fra 1948 citeres, hvorefter han var "et meget overlegent intellekt, et rigt begavet, foelsomt og levende menneske" (s. 289). Drostrup har utvivlsomt ret i sin omvurdering alene ud fra den betragtning, at Hanneken naeppe havde siddet i saa mange aar, som tilfaeldet var, paa en central plads i den tyske oekonomi, hvis han havde vaeret saa middelmaadigt eller jaevnt begavet, som Herschend paastod. Hanneken stod til pensionering som major, da hans fortsatte militaere karriere reddedes af den tyske militaere oprusning. Den foregik ved skrivebordet. Via Heereswaffenamt (materielkommandoen) kom han i 1937 til Görings Fireaarsplan som generalbefuldmaegtiget for jern- og staalproduktionen, og da denne afdeling aaret efter flyttedes over i Reichswirtschaftsministerium under Walter Funk, blev det dermed denne, der blev Hannekens daglige chef. Drostrups skildring af Hannekens virksomhed virker uklar og uoverskuelig. Vi faar at vide, at han ved aarsskiftet 1938/39 "var kommet til tops i den tyske oekonomi" (s. 50), hvilket ikke skal benaegtes, og at han ved overgangen til 1940 var "paa toppen af sin civile karriere" og at "hans ord om raastofpolitikken i Det tredie Rige var lov" (s. 52), men ogsaa ti linier laengere fremme, at "styringen af Hitler-Tysklands produktionsapparat laa … fortsat i haenderne af et polykrati med ofte helt modstridende egoistiske interesser". Der er noget, der ikke stemmer. Hvis et polykrati fortsat styrede produktionsapparatet, var der dog vel graenser for, i hvilket omfang Hannekens ord var lov. Det staar som en paastand, og Drostrup giver ikke nogen sammenhaengende redegoerelse for eller analyse af resultateterne af Hannekens funktionstid som generalbefuldmaegtiget. Hvor meget gang fik han i jern- og staalproduktionen? Hans modspiller i vaernemagten var officerskollegaen Thomas, og det fremgaar flere steder af bogen, at de ikke var ganske enige, men ogsaa her savner man en uddybende redegoerelse. At kalde ham Thomas' sekundant overbeviser ikke (s. 83), heller ikke i relation til Drostrups bestraebelser pa at goere Hanneken til "vandbaerer" for oppositionen.

Er sandheden om Hanneken som generalbefuldmaegtiget ikke den, at nok havde Göring overtaget ham efter tryk fra vaernemagten,[3] men i sine nye civile rolle viste han sig loyal mod de synspunkter, som var fremherskende i oekonomiministeriet. I november 1939 erklaerede Thomas, at nu var fredstiden definitivt forbi, og oekoenomien maatte omstilles med henblik paa krig. Funk reagerede med at erklaere, at takket vaere den gunstige krigsudvikling var der ikke behov for som planlagt at laegge det oekonomiske liv om, og Hanneken fulgte op med at udtale, at Tyskland ikke befandt sig i total krig, og at man derfor kunde anvende en stoerre del af

produktionen til daekning af det civile behov.[4] Vist var han ikke medlem af partiet, og det understreger Drostrup flere gange, men han var regimets tro tjener, der gjorde, som det forventedes - jaevnfoer, at han i april 1941 holdt foredrag for de udenlandske korrespondenter i Berlin om, at Tyskland forsyningsmaessigt stod bedre end England (s. 60).

Hannekens tid som generalbefuldmaegtiget randt ud i 1942. Med Albert Speers udnaevnelse til rustningsminister var det sket med Hanneken. Hans kompetenceomraade blev i vid udstraekning taget fra ham, saa at han om ikke ligefrem blev gaaet, saa soegte bort. Han bad Keitel i OKW om at finde en passende post, der ikke saa ud som en retraetepost, f.eks. som oeverstkommanderende i et eller andet besat land (s. 70) - og saa kom han til Danmark. Skildringen af Hannekens periode i Danmark er bygget op om en raekke hovedemner: De direktiver, han fik af Hitler ved sin udnaevnelse, hans stedse spaendte forhold til Best, begivenhederne omkring den 29. august 1943, aktionen mod joederne, forholdet til mindretallet, folkestrejken i Koebenhavn og aktionen mod politiet - for at naevne de vigtigste.Det meste af stoffet er allerede velkendt. Paa baggrund af en gennemfoert positiv vurdering af Hanneken kan Drostrup paa enkelte punkter foretage en korrektur i detaillen. Saaledes kan han med Kienitz som kilde konstatere, at Werner Best mod eget senere udsagn paa forhaand var orienteret om aktionen mod politiet den 21. september 1944. Der er imidlertid een meget vaesentlig side af Hannekens virksomhed, man savner belyst. Hans grundlaeggende opgave i Danmark var at sikre landet militaert, forsvare det mod en eventuel invasion fra England, og man kan interesseret stille spoergsmaalet om, hvordan han egentlig havde taenkt sig at goere det. Hvilke enheder havde han til raadighed paa hvilket tidspunkt? Hvordan forholdt det sig med befaestningsvaerkerne paa den jyske vestkyst. Hvorledes var samarbejdet mellem haeren, Luftwaffe og marinen? Hvilke operationsplaner blev forberedt? Herom er Drostrup tavs. Han ses ikke at have benyttet OKWs krigsdagbog, herunder heller ikke det tillaeg om den nordlige krigsskueplads i foerste kvartal af 1944, der udkom separat i 1969.[5] Han kunde her ellers have fundet positive udsagn om Hanneken, der vilde have glaedet ham, saaledes OKWs vurdering fra marts 1944, at "der W.Bfh. dabei ist, den Schwung in seinen Bereich hineinzubringen." Han ses heller ikke at have benyttet Hannekens egen krigsdagbog.

Den 27. januar 1945 blev Hanneken pludselig afsat og sat under tiltale for tjenesteforsoemmelse og korruption og blev i april ved krigsretten idoemt otte aars faengselsstraf. Derudaf kom der nu intet, Det tredie Riges dage var talte. I stedet blev Hanneken i 1948 ved Koebenhavns Byret idoemt andre otte aars faengsel for krigsforbrydelser i Danmark, en dom, som Landsretten aaret efter underkendte. Han blev frikendt og udvist af landet, som han frem til sin doed i 1981 aldrig gensaa. Det er Drostrup og Kienitz meget om at goere at goere korruptionsanklagen til et paaskud for den virkelige grund, nemlig Hannekens forbindelser med oppositionen mod styret og dermed til en udloeber af det mislykkede attentat paa Hitler og Gestapos efterfoelgende udrensningsboelge. Det er kun gisninger. Det kan imidlertid konstateres, at Hannekens navn ikke dukkede op i Gestapos afhoeringsmateriale.[6]

I sig selv bringer denne biografi ikke meget nyt om Hanneken i Danmark, slet ikke, hvis man kender *Silkeborg Bad*. Her staar ganske kort, hvad Drostrup bruger mange funderinger og mange sider til. Til bogens positivside hoerer et fortraeffeligt illustrationsmateriale hentet fra generalens fotoalbums.

Anmerkungen:

[1]. Peder Herschend, *Fra min Silkeborg-tid*, Kolding 1980, s. 27.

[2]. Saaledes hos Ulrich von Hassell, *Vom anderen Deutschland*, Zürich 1946, s. 36, der i sin dagbog under 10. juli 1944 refererer Grundherrs indtryk: *ein rauher, verständnisloser Prätorianerhäuptling*. Drostrup goer det s. 212 fejlagtigt til Hassells egen vurdering.

[3]. Hans-Erich Volkmann i: *Das deutsche Reich im Zweiten Weltkrieg*, bd. 1, Stuttgart 1979, s. 287.

[4]. Rolf-Dieter Müller ssts., bd. 5,1, Stuttgart 1988, s. 389.

[5]. Percy Ernst Schramm (udg.), *Kriegstagebuch des Oberkommandos der Wehrmacht,1-4, 1961-65.* Studieudgave 1982. Heri ogsaa i bd. 4,2 det naevnte tillaeg.

[6]. Hannekens navn optraeder ikke i de saakaldte Kaltenbrunner-Berichte, se Karl Henrich Peter (udg.) *Spiegelbild einer Verschwörung*, Stuttgart 1961.

If there is additional discussion of this review, you may access it through the list discussion logs at:
http://h-net.msu.edu/cgi-bin/logbrowse.pl.

Citation: Aage Trommer. Review of Drostrup, Ole, *Den Haemmede Kriger. Et Portraet af General von Hanneken.*

H-Skand, H-Net Reviews. April, 1997.
URL: http://www.h-net.org/reviews/showrev.php?id=947

Copyright © 1997 by H-Net, all rights reserved. H-Net permits the redistribution and reprinting of this work for nonprofit, educational purposes, with full and accurate attribution to the author, web location, date of publication, originating list, and H-Net: Humanities & Social Sciences Online. For any other proposed use, contact the Reviews editorial staff at hbooks@mail.h-net.msu.edu.